

Πίνακας: Κάτια Βαρβάκη

Το ενιαίο μάθημα Γλώσσας – Λογοτεχνίας στην Α΄ & Β΄ ΓΕΛ

Γιούλη Χρονοπούλου

ΣΕΕ ΠΕ02

Οκτώβριος 2021

Οι φετινές οδηγίες

Σχετικά με την ύλη: ΦΕΚ 4254/15-9-2021

https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2020/%CE%A6%CE%95%CE%9A_4254_21_%CE%A5%CE%9B%CE%97_%CE%91_%CE%92_%CE%93%CE%95%CE%9B.pdf

Σχετικά με τους στόχους και την οργάνωση του μαθήματος: ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2021-2022 (ΣΥΝ_116804)

Σχετικά με τον τρόπο εξέτασης: ΦΕΚ Αξιολόγησης ΦΕΚ 4134/9-9-2021

<https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/deuterothmia-ekpaideuse/upourgike-apophase-102474-d2-2021.html>

Το μεταβατικό Πρόγραμμα Σπουδών: ΦΕΚ 4402/23-9-2021

<https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/deuterothmia-ekpaideuse/upourgike-apophase-110050-d2-2021.html>

Τα νέα δεδομένα για όλες τις τάξεις

Σε όλο το Λύκειο ενιαίο το μάθημα Γλώσσας – Λογοτεχνίας, με ενιαίο κριτήριο αξιολόγησης – διδασκαλία από έναν εκπαιδευτικό

Ανοιχτά Π.Σ. – όχι δέσμευση στα κείμενα των εγχειριδίων

Εστίαση στη λειτουργία του κειμένου ή στοιχείων του και στις γλωσσικές / δομικές επιλογές του συγγραφέα

Εστιασμένη περίληψη - συνοπτική απόδοση απόψεων

Όχι χρήση μεταγλώσσας – όχι αποστήθιση εισαγωγών, θεωρίας

Η παραγωγή λόγου στο μη λογοτεχνικό κείμενο σε στενή σχέση με το κείμενο αναφοράς (όχι απλώς στην ίδια θεματολογία).

Χαρακτηριστικά
«μεταβατικού»
Π.Σ.

Συνέργεια Γλώσσας – Λογοτεχνίας

Ανταπόκριση μαθητών σε κάθε γεγονός
γραμματισμού – κατανόηση και ερμηνεία κειμένων
(γενικά)

Ανοιχτό ως προς τα περιεχόμενα – επιλογή
διδακτικού υλικού από εκπαιδευτικούς και μαθητές /
επιλογή διδακτικών διαδρομών

Στοχοκεντρικό / Δομείται με διαδικασίες και
δραστηριότητες

Σχεδιασμός, ανατροφοδότηση, ανασχεδιασμός,
διαμορφωτική αξιολόγηση

Χαρακτηριστικά «μεταβατικού» Π.Σ.

- Χρησιμοποιούμε μεγάλη ποικιλία προφορικών, γραπτών και πολυτροπικών κειμένων - διαφορετικά κειμενικά είδη
- Χρησιμοποιούμε «συστάδες» / δίκτυα κειμένων (κείμενα με κοινό νήμα)
- Ακολουθούμε:
  - Α. Διαδικασίες κατανόησης (νοήματος, οργάνωσης και μορφής) των κειμένων
  - Β. Διαδικασίες ερμηνείας κειμένων
  - Γ. Διαδικασίες παραγωγής γραπτού, προφορικού και πολυτροπικού λόγου - Μετασχηματισμοί κειμένων
  - Δ. Αναστοχαστικές διαδικασίες

Ειδικοί στόχοι Γλώσσας Α', Β'

- Κατανόηση περιεχομένου, επικοινωνιακού στόχου, συγγραφικών προθέσεων κλπ.
- Εντοπισμός χαρακτηριστικών
- Ερμηνεία, μετασχηματισμός, δημιουργική προέκταση, διάλογος με κείμενα
- Διερεύνηση - Αξιολόγηση στάσεων, αξιών, ιδεών, με βάση στοιχεία των κειμένων
- Ανάπτυξη κριτικού προβληματισμού
- Γραπτή – προφορική παραγωγή λόγου / τεκμηρίωση προσωπικής άποψης σε σχέση με τα μεγάλα (και όχι μόνο) κοινωνικά ζητήματα
- Παραγωγή λόγου εντός η εκτός σχολείου.
- Επιμέλεια – αναθεώρηση – βελτίωση μαθητικού κειμένου / λόγου

Διδασκαλία – Δραστηριότητες

Ανάλυσης
κειμένων

Ερμηνευτικής και
κριτικής
προσέγγισης

Συγκριτικής
εξέτασης –
συστάδες/ δίκτυα
κειμένων

Παραγωγής λόγου

Παραγωγή λόγου

Μετασχηματισμοί γλωσσικών και νοηματικών δομών

Συνοπτική παρουσίαση περιεχομένου

Διατύπωση προσωπικών απόψεων σε συγκεκριμένα ερωτήματα & καθορισμένο επικοινωνιακό πλαίσιο

Παραγωγή λόγου

Παραγωγή ερμηνευτικού και κριτικού λόγου (μορφή κειμένου επιχειρηματολογίας (δημόσια ομιλία, επιστολή, άρθρο) και έχει έκταση 350-400 λέξεις.)

Δραστηριότητες παραγωγής λόγου - 7 μεγάλες παραγωγές λόγου μέσα στην τάξη (ερωτηματικό για το εφικτό)

Οργάνωση ύλης στη Γλώσσα

- Ορίζονται συγκεκριμένες θεματικές ενότητες, με βάση το περιεχόμενο των εγχειριδίων
- (Ωστόσο, η τάση -στα νέα Π.Σ.- είναι για γενικούς θεματικούς άξονες, όπως ισχύει στη Γ', και η αποφυγή διδασκαλίας με βάση λίστες απαντήσεων)
- Το περιεχόμενο κάθε θεματικής ενότητας μπορεί να αναπτύσσεται γύρω από βασικά ερωτήματα που απασχολούν την τάξη
- Στο πλαίσιο των θεματικών ενοτήτων, αναλύονται συστάδες (δίκτυα) κειμένων.
- Διαπιστώνονται ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των κειμένων ως προς τη γλώσσα, το μέσο, τους σημειωτικούς τρόπους, το κειμενικό είδος, τα γένη του λόγου, τις αναπαραστάσεις της πραγματικότητας, τον τρόπο προσέγγισης του θέματος κ.λπ.
- Δεν αναφέρεται ελάχιστος αριθμός κειμένων προς διδασκαλία, αλλά θα ζητηθεί στην παρακολούθηση της ύλης, που θα καθιερωθεί και για την Α' & Β' τάξη.

Για την Α΄ τάξη

- Γλώσσα, Γλωσσική ποικιλία, οπτική γωνία, δημιουργικότητα της γλώσσας, Γλωσσομάθεια
- Αναλφαβητισμός
- Διάλογος
- Εφηβεία
- Αγάπη και έρωτας
- Ενδυμασία και μόδα
- Γηρατειά και νεότητα
- Το κωμικό και η σημασία του γέλιου

Για τη Β΄ τάξη

- Πληροφόρηση
- Δημοσιογραφία, Τύπος, ΜΜΕ
- Εργασία, Επιλογή επαγγέλματος
- Στερεοτυπικές αντιλήψεις
- Φυλετικός και κοινωνικός ρατσισμός
- Χρόνος και σύγχρονη καθημερινή ζωή

Ειδικοί στόχοι Λογοτεχνία Α', Β'

- Επικοινωνία με λογοτεχνικά έργα – αισθητική απόλαυση, διανοητική συγκίνηση
- Συγκρότηση υποκειμενικότητας, πηγή εμπειριών
- Κατανόηση πτυχών του κόσμου
- Κριτική στάση απέναντι στον τρόπο με τον οποίο η λογοτεχνία υποβάλλει νοήματα και αξίες.
- Αναγνωστικές δεξιότητες – νοηματικό υπόστρωμα κειμένων
- Κρίσιμα ερωτήματα/θέματα συζήτησης
- Ερμηνευτικές απόπειρες & προσωπικές ανταποκρίσεις με βάση κειμενικά στοιχεία
- Αναγνωστική/ερμηνευτική κοινότητα – Η τάξη εργαστήριο δημιουργικότητας

Ειδικοί στόχοι Λογοτεχνίας Α' Β'

- Κατανόηση – αναδιήγηση ιστορίας
- Προσέγγιση χαρακτήρων, διάθεσης / εντοπισμός χαρακτηριστικών που φωτίζουν τη δράση τους
- Αναγνώριση ποιητικών υπαινιγμών - συναισθηματικής διάθεσης ποιητικού υποκειμένου, μέσα από συνδυασμό συμβόλων, σχημάτων λόγου, κειμενικών δεικτών
- Ερμηνεία / τομή κειμενικότητας - υποκειμενικότητας, λογικής – συναισθήματος
- Εντοπισμός στοιχείων του λόγου των προσώπων, γλωσσικές επιλογές (πώς παράγουν νόημα)
- Δημιουργική γραφή - Δημιουργικός μετασχηματισμός του κειμένου - Παραγωγή προσωπικού λόγου
- Πραγμάτευση τουλάχιστον 15 κειμένων (πεζών, ποιητικών, παλαιότερων, νεότερων)

Παραγωγή λόγου – Δημιουργική γραφή

- Συμπλήρωση κενών απροσδιοριστίας κειμένου
- Προσθήκη ήρωα ή περιστατικού
- Συνέχιση ιστορίας ή εναλλακτικό τέλος
- Αλλαγή είδους: μετατροπή θεατρικού σε αφήγημα, αφηγήματος σε θεατρικό, συγγραφή ποιήματος με αφορμή πεζό, συγγραφή πεζού με αφορμή ποίημα.
- Σύνθεση νέου κειμένου, π.χ.:
  - ποιητικό ή αφηγηματικό κείμενο για κάποιο κεντρικό ερώτημα του κειμένου
  - ιστορία με χαρακτήρα που δρα σε καταστάσεις παρόμοιες του αρχικού κειμένου, αλλά με εναλλακτικούς τρόπους δράσης
  - ημερολόγιο, επιστολή
  - ποιητικό κείμενο με την κυρίαρχη τεχνική ή συναισθηματική διάθεση του αρχικού
- κλπ.

Οργάνωση ύλης Λογοτεχνίας

- **Α' τάξη:** Δύο ενότητες
  - Θεματική: «Τα φύλα στη Λογοτεχνία»,
  - Ειδολογική: «Ποίηση: παράδοση και μοντερνισμός»
- **Β' τάξη:** Συστάδες (δίκτυα) κειμένων που συνομιλούν μεταξύ τους με βάση συγκεκριμένα κριτήρια (θεματικά, τεχνοτροπικά, ιστορικά, γραμματολογικά, μορφικά, κ.λπ.) - όχι διδασκαλία κειμένων κατά παράταξη, αλλά προσπάθεια να συνομιλούν μεταξύ τους με κάποιον τρόπο.
- **Και στις δύο τάξεις:**
  - Ελεύθερη επιλογή κειμένων από εκπαιδευτικό & μαθητές
  - Παλαιότερα και νεότερα κείμενα σε διάλογο
  - Τοποθέτηση μαθητών απέναντί τους ως σύγχρονων αναγνωστών

Παρατήρηση

- Με το μεταβατικό Πρόγραμμα Σπουδών για τις Α', Β' τάξεις επιχειρείται μία σύγκλιση με τη Γ' και μια τάση ενοποίησης στην κατεύθυνση που θα χαρακτηρίσει τα νέα Π.Σ.
- [Τα νέα Προγράμματα Σπουδών θα εφαρμοστούν σταδιακά από το 2023-24 (αρχικά στην Α' τάξη, από το 2024-25 στη Β' κ.ο.κ.)]
- Η τάση είναι για δίκτυα κειμένων, για κέντρο βάρους στο κείμενο (κειμενοκεντρικά).
- Ωστόσο, καθώς προς το παρόν παραμένουν τα υπάρχοντα σχολικά εγχειρίδια (δομημένα με άλλη λογική), αλλά και η ύλη της Α' στη Λογοτεχνία, υπάρχουν δυσκολίες.

Πρόταση των Οδηγιών

- Στο πλαίσιο της ενοποίησης, «προτείνεται στη διδασκαλία του μαθήματος να αξιοποιηθεί το Γλωσσάρι όρων που υπάρχει στον Φάκελο Υλικού «Εμείς και οι άλλοι...» για τη Γ' τάξη ΓΕΛ. Το Γλωσσάρι επικαιροποιεί όρους που αξιοποιούνται στα εκπαιδευτικά υλικά και εξασφαλίζει μια συμφωνία στο περιεχόμενό τους. Σε καμιά περίπτωση οι όροι αυτοί δεν αποτελούν αντικείμενο εξέτασης».

Γλώσσα Γ'

- Δραστηριότητες ανάλυσης κειμένων
- Δραστηριότητες ερμηνευτικής και κριτικής προσέγγισης των κειμένων
- Δραστηριότητες συγκριτικής εξέτασης κειμένων - Αναλύονται συστάδες (δίκτυα) κειμένων, ώστε οι μαθητές και οι μαθήτριες να διαπιστώσουν ομοιότητες και διαφορές
- Δραστηριότητες αναστοχασμού και ανάπτυξης μεταγνωστικών δεξιοτήτων
- (8 μεγάλες παραγωγές λόγου στην τάξη)

Λογοτεχνία Γ'

Βαρύτητα στο κείμενο

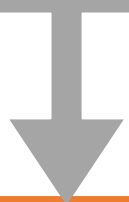
Ερμηνευτική διαδικασία (παραλείπεται από τις φετινές οδηγίες η αναφορά στον όρο «ερμηνευτικός διάλογος»)

Παραγωγή ερμηνευτικού σχολίου – προσωπική ανταπόκριση (ζητείται η παράλειψη του όρου «κειμενικοί δείκτες»)

Γ' ΓΕΛ Διδασκαλία (6 ώρες)

4-5 κείμενα από
κάθε άξονα στη
Γλώσσα

Άμεσο κοινωνικό περιβάλλον (οικογένεια, σχολείο, παρέες – κοινωνικές ομάδες)
Ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον (κοινωνικοί θεσμοί, αγορά εργασίας, θεσμοί εξουσίας, αξίες)
Φυσικό περιβάλλον
Ψηφιακό περιβάλλον
Ταυτότητες (κοινωνικές, εθνικές, πολιτισμικές)

15-20
λογοτεχνικά
κείμενα

Διδασκαλία γενικά - Διαδικασίες

Κατανόησης
κειμένου (και
πολυτροπικού)

Αναγνώρισης
λειτουργιών

Ερμηνείας

Παραγωγής
λόγου

Εξέταση Α', Β'

1

Δύο κείμενα (ένα μη λογοτεχνικό, ένα λογοτεχνικό) από την Τράπεζα

2

Τέσσερα θέματα συνολικά (δύο στο μη λογοτεχνικό, δύο στο λογοτεχνικό)

Μη λογοτεχνικό

- Το κείμενο (άρθρο, συνέντευξη, κριτική, δοκίμιο, επιστολή, χρονογράφημα, επιφυλλίδα, εισήγηση-ομιλία)
- Θέμα Α - Τρία ερωτήματα (35) από Τράπεζα – (κάποιο/κάποια από αυτά να είναι κλειστού τύπου και με ενδεχόμενη αιτιολόγηση της απάντησης)
  - Το πρώτο κατανόησης ή συνοπτική απόδοση θέσεων (10) (όχι σύνοψη μέρους)
  - Το δεύτερο για την οργάνωση του λόγου (10) (συνοχή, συνεκτικότητα, τρόποι ανάπτυξης, συλλογιστική πορεία)
  - Το τρίτο για τη λειτουργία μορφοσυντακτικών δομών του κειμένου, επικοινωνιακές συνθήκες, πλαίσιο, στόχους, σημειωτικούς τρόπους, βασικές κειμενικές λειτουργίες, λεξιλόγιο, υφολογικά στοιχεία, στίξη, γλωσσικές ποικιλίες (15).
- Θέμα Β: παραγωγή λόγου (σχολιασμός σημείων, ανασκευή θέσεων, κρίση επί του κειμένου, τεκμηριωμένη προσωπική άποψη - κείμενο επιχειρηματολογίας (δημόσια ομιλία, επιστολή, άρθρο), 350-400 λέξεις (30)).

Λογοτεχνικό

- Το κείμενο (ποίημα, πεζό, θεατρικό)
- Θέμα Γ: για μορφή /γλώσσα (γλωσσικές επιλογές, λεξιλόγιο, έγκλιση, ρηματικό πρόσωπο, στίξη, εκφραστικά μέσα, το ύφος και τον τόνο) (20)
- Θέμα Δ: ερμηνεία, σχολιασμός, προσωπική ανταπόκριση - να σχολιάσουν ερμηνευτικά το κείμενο, να παρουσιάσουν την πρόσληψη/ανταπόκρισή τους σε αυτό, να προβούν σε στοχαστικές επισημάνσεις (αποδοχή ή απόρριψη) που αφορούν χαρακτήρες του κειμένου, θέσεις, στάσεις, ιδέες, αξίες, κοινωνικά περιβάλλοντα(15) από Τράπεζα.
- (Η μορφή στον εκπαιδευτικό, το περιεχόμενο στην Τράπεζα, παρότι στη Λογοτεχνία αλληλοϋπηρετούνται. Μπορούμε, πάντως, να συνδέουμε στην ερώτηση Γ τη μορφή με το περιεχόμενο, σε κάποιες περιπτώσεις.)

Εξέταση Γ'

1

2-3 κείμενα (1-2
μη λογοτεχνικά,
1 λογοτεχνικό)

2

Τέσσερα
θέματα

3

Πρώτο,
Δεύτερο,
Τέταρτο: για το
μη λογοτεχνικό

4

Τρίτο: για το
λογοτεχνικό

Εξέταση Γ'

- Θέμα Α: Συνοπτική απόδοση μέρους του κειμένου ή απόψεων (15)
- Θέμα Β – Τρία ερωτήματα (αξιοποίηση του πλαισίου, προσέγγιση προθέσεων & θέσεων συντάκτη, αξιολόγηση επιχειρημάτων, κλπ., λειτουργία γλωσσικών επιλογών & οργάνωσης, σύγκριση μη λογοτεχνικών κειμένων) (40: 15, 15, 10)
- Θέμα Γ: λογοτεχνικό – ερμηνευτικό σχόλιο (θέμα, κειμενικοί δείκτες, προσωπική ανταπόκριση) (15)
- Θέμα Δ: παραγωγή λόγου 300-400 λέξεων (ανάπτυξη τεκμηριωμένης προσωπικής γνώμης, συμφωνία ή διαφωνία με θέσεις, στάσεις του/των κειμένου/ων αναφοράς (30)

Διαφορές στην Εξέταση Α', Β' - Γ

- 65 – 35 (Γλώσσα – Λογοτεχνία) σε Α' Β' , 85 – 15 σε Γ'
- Δύο ερωτήσεις στη Λογοτεχνία σε Α', Β' έναντι μιας στη Γ'
- Στη Λογοτεχνία Α' Β' ζητείται να σχολιάσουν ερμηνευτικά το κείμενο, να παρουσιάσουν την πρόσληψη/ανταπόκρισή τους σε αυτό, να προβούν σε στοχαστικές επισημάνσεις (αποδοχή ή απόρριψη) που αφορούν χαρακτήρες του κειμένου, θέσεις, στάσεις, ιδέες, αξίες, κοινωνικά περιβάλλοντα.
- Δεν υπάρχει ο όρος «ερμηνευτικό σχόλιο» (θέμα - ερώτημα / κειμενικοί δείκτες – μορφικοί και περιεχομένου / προσωπική ανταπόκριση)

Διαφορές στην Εξέταση Α', Β' - Γ

- Στη Γ' 1-2 μη λογοτεχνικά κείμενα (και σύγκριση), σε Α', Β' 1 μη λογοτεχνικό κείμενο.
- Σε Α', Β' Τράπεζα Θεμάτων, από όπου αντλούνται τα κείμενα, το 1^ο θέμα (κατανόηση/ερμηνεία μη λογοτεχνικού) & το 4^ο θέμα (ερμηνεία / παραγωγή λόγου λογοτεχνικού).
- Στη Γ' Λυκείου πολύ πιο ευρείς οι θεματικοί άξονες, ουσιαστικά αποκλείουν τη διδασκαλία βάσει θεματικών κύκλων.
- Στην Α' & Β' παραμένουν, προς το παρόν, οι γνωστές θεματικές ενότητες του βιβλίου και, συνεπώς, η διδασκαλία γίνεται βάσει θεματικών κύκλων, αν και με νέο πνεύμα.
- Βέβαια, ως εξεταστέα ύλη ορίζονται δραστηριότητες κατανόησης, ερμηνείας, προσέγγισης γλώσσας – δομής, και παραγωγής λόγου, αλλά σε κείμενα σχετιζόμενα με τις θεματικές ενότητες.
- Στη Γ' περίληψη και σε μέρος του κειμένου – στην Α' Β' μόνο συνοπτική απόδοση απόψεων.

Τράπεζα Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας (ΤΘΔΔ)

Παρατηρήσεις από τις (μέχρι στιγμής) αναρτήσεις

- Ισχυρή τάση για θεματική συνάφεια λογοτεχνικών και μη λογοτεχνικών κειμένων
- παρότι δεν προβλέπεται από το ΦΕΚ
- και παρά τις δυσκολίες, λόγω διατήρησης των θεματικών ενοτήτων στη Γλώσσα και ταυτόχρονα στη Λογοτεχνία της Α΄
- και παρά το ότι ήταν αντίθετη η εισήγηση του ΙΕΠ για τη Γ΄ τάξη (για να μην παρασύρονται οι μαθητές σε ερμηνείες), αν και στην πράξη δεν εφαρμόστηκε.
- Η θεματική συνάφεια ακολουθεί το πρότυπο των ΕΠΑΛ, όπου υπάρχει τόσο στην οργάνωση του βιβλίου και άρα στη διδασκαλία όσο και στην εξέταση.
- Προφανώς υποδηλώνεται η τάση, που φαίνεται πως θα επικρατήσει με τα νέα Π.Σ., και η επιλογή της – έστω υπόρρητης- «συνομιλίας» είναι ζητούμενο (και στη διδασκαλία;).
- Η αλήθεια είναι ότι δημιουργεί μια ενότητα, συμβάλλει στο ενιαίο του μαθήματος – επεξεργασία του θέματος μέσω διαφόρων κειμένων (λογοτεχνικών & μη λογοτεχνικών) και αντίστοιχη πρόσληψη. Από την άλλη, η υποχρέωση δημιουργεί δεσμεύσεις χωρίς πάντοτε ουσία.

Δυσκολίες

- Με άλλον προσανατολισμό διδάσκεται η Λογοτεχνία στην Α', διαφορετική κατεύθυνση δίνει η τράπεζα με τη «συνομιλία» των κειμένων.
- Όταν χρησιμοποιείται ποίημα, οι σχετικές δυσκολίες λιγοστεύουν, καθόσον εντάσσεται υποχρεωτικά στην ειδολογική κατηγορία «Ποίηση: παράδοση και μοντερνισμός», αλλά η διάσταση αυτή θα πρέπει να αναδειχθεί με το τρίτο θέμα, που θέτει ο εκπαιδευτικός.
- Στην περίπτωση του πεζού, θα πρέπει να εντάσσεται στην ενότητα «Τα φύλα στη λογοτεχνία», αλλά αυτό δεν είναι πάντα εύκολο να συνδεθεί με τις θεματικές κατηγορίες της Γλώσσας.
- Το τέταρτο θέμα (επί του λογοτεχνικού κειμένου) παρατηρούμε ότι κάποιες φορές δεν έχει τόσο λογοτεχνική διάσταση όσο κοινωνιολογικού τύπου.
- Άλλοτε, πιο σπάνια, λόγω της προαναφερθείσας δυσκολίας η ερώτηση δεν έχει σχέση με τα φύλα.
- Πάντως, έχει γίνει αξιόλογη προσπάθεια, δεδομένων των δυσκολιών και των δεσμεύσεων.

Παρατηρήσεις

- Δεν χρησιμοποιείται ο όρος «ερμηνευτικό σχόλιο», παρά το ότι ζητείται να σχολιαστεί ερμηνευτικά το κείμενο.
- Δεν χρησιμοποιείται ο όρος «κειμενικοί δείκτες» ούτε ζητείται τεκμηρίωση επί του κειμένου. Εμείς πρέπει να ζητούμε από τους μαθητές να το κάνουν.
- Στη διδασκαλία πρέπει να φροντίζουμε ώστε να καλύπτεται το σχετικό κομμάτι, εφόσον διατυπώνουμε και την ερώτηση Γ.
- Φαίνεται πως ενοποιείται η ύλη Α', Β' τάξεων σε ό,τι αφορά γραμματική, συντακτικό, θεωρία. Δουλεύουμε με αφορμή τα κείμενα.
- Πρέπει να μην υποτάσσουμε τη διδασκαλία στην Τράπεζα, παρότι είναι λογικό να ασκούμε και σ' αυτήν. Όμως, ας μην παγιδευτούμε.
- Αν αυτό γίνεται ολοκληρωτικά, υπονομεύεται το ίδιο το (ανοιχτό) Πρόγραμμα Σπουδών, αλλά και η όποια δική μας αυτονομία. Η Τράπεζα (ιδίως η περιορισμένου αριθμού θεμάτων, όπως η παρούσα) είναι κλειστό σύστημα (σύγκρουση).

Εξέταση – Διδασκαλία Διαφορές / Κίνδυνοι

- Κίνδυνος αν διδάσκεις στη Λογοτεχνία μόνο τα κείμενα της Τράπεζας (π.χ. στα πεζά μόνο σύντομα, αποσπασματικά κείμενα) να μην ανταποκρίνεσαι στους στόχους του Προγράμματος Σπουδών και των Οδηγιών ούτε εντέλει της διδασκαλίας της Λογοτεχνίας.
- Κειμενοκεντρικά μεν, αλλά συνήθως αποπλαισιωμένα.
- Κίνδυνος από την ύπαρξη της Τράπεζας για πορεία αντίστροφη του κανονικού: από την αξιολόγηση στη διδασκαλία.
- Επίσης, προκύπτει προβληματισμός γύρω από τις έννοιες «διδαγμένο» - «αδίδακτο».

Παρατηρήσεις

- Περιορισμός μεταγλώσσας συνήθως σε πολλαπλή επιλογή ή με επεξηγήσεις – επικέντρωση στις κειμενικές λειτουργίες
- Π.χ. η τροπικότητα εξετάζεται χωρίς να ονομάζεται ως τέτοια
- Όχι τρόποι ανάπτυξης παραγράφου με τεχνοκρατικό τρόπο, αποφυγή τυποποίησης και στη διδασκαλία
- Επιδίωξη κατανόησης συγγραφικών τεχνικών.

Σημείωση

Δυνατότητα για σχόλια ανά θέμα, που καλό είναι να γίνονται (μέσω του μητρώου στα δημοσιευμένα θέματα).

Ο σχολιασμός και οι παρατηρήσεις θα οδηγήσουν σε αναθεωρήσεις.

Συνεπώς, τα ήδη αναρτημένα θέματα υπόκεινται σε έναν βαθμό αιρεσιμότητας.

Επίσης, θα υπάρξουν 10 ολοκληρωμένα κριτήρια με απαντήσεις (που θα θεωρηθούν διδαγμένα)

Θέμα Α

Υποερώτημα 1 (μον. 10)

- Δεν υπάρχει άσκηση περίληψης σε μέρος του κειμένου (άλλωστε, δεν το ορίζει τυπικά το ΦΕΚ – μιλά για συνοπτική απόδοση απόψεων και μόνο έτσι διατυπώνεται). Πάντως, όχι σπάνια διαχέεται σε όλο το εύρος του κειμένου.
- Συνήθως 60-80 λέξεις

Υποερώτημα 1- Ενδεικτικές εκφωνήσεις

- Για ποιους λόγους..., ποια τα αίτια..., ποια τα οφέλη..., ποιες επιπτώσεις..., ποιος ο φόβος..., ποιος ο κίνδυνος..., ποια τα επιχειρήματα...;
- Πώς μπορεί να εννοηθεί η αγάπη..., τι φανερώνει η ενδυμασία...;
- Ποιοι βασικοί λόγοι οδηγούν σε σύγκρουση τους εφήβους με τους γονείς τους;
- Ποια θέση επεφύλαξε για την τρίτη ηλικία η αλλαγή των κοινωνικών δομών;
- Ποιες οι διαφορές ανάμεσα στα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης και το διαδίκτυο
- Πώς αιτιολογεί ο συγγραφέας τη θέση του
- Ποιο είναι το αντικείμενο της έρευνας και ποια δεδομένα προέκυψαν από αυτήν σχετικά με την ψυχολογία των αντρών;
- Να παρουσιάσεις συνοπτικά το θέμα στο οποίο αναφέρεται το Κείμενο 1 και τις απόψεις που διατυπώνονται σχετικά με αυτό. (ουσιαστικά όλο το κείμενο)

Θέμα Α Υποερώτημα 2 (Μον. 10)

Ενδεικτικές ερωτήσεις

- Σύνδεση μεταξύ παραγράφων - δείκτες συνοχής και λειτουργία τους (ανοιχτή ή κλειστή ερώτηση, π.χ. πολλαπλής επιλογής), νοηματική σχέση μεταξύ παραγράφου – γλωσσικά στοιχεία, νοηματική σχέση εντός παραγράφου, ρόλος λέξεων στη συνοχή
- Γλωσσικές επιλογές
- Ρόλος επανάληψης, μέρη αντίθεσης
- Ρόλος ερωτήματος/ων, π.χ.
- Να περιγράψεις με συντομία πώς το ερώτημα, με το οποίο ξεκινά η παράγραφος συμβάλλει στη νοηματική σύνδεση με την προηγούμενη.
- Να αιτιολογήσεις το ρόλο του ερωτήματος στην οργάνωση του κειμένου / στη σύνδεση των νοημάτων του κειμένου.

Υποερώτημα 2 - Ενδεικτικές ερωτήσεις

- Δικαιολόγηση επιλογής – λειτουργία οργάνωσης παραγράφου (ο τρόπος δίνεται)
- Π.χ.
- Με αναλογία. Εντοπισμός μελών/περιγραφή, δικαιολόγηση επιλογής με βάση το θέμα.
- Με παραδείγματα. Γράψε δύο λόγους για τους οποίους, κατά τη γνώμη σου, επιχειρεί αυτόν τον τρόπο οργάνωσης του λόγου.
- Με ορισμό και διαίρεση. Τα χωρία όπου εμφανίζεται η κάθε μέθοδος, δικαιολόγηση επιλογής με βάση το στόχο.
- Ποιος είναι ο βασικός ισχυρισμός του συγγραφέα στη δεύτερη παράγραφο; Πώς ο τρόπος που επιλέγει να αναπτύξει τη συγκεκριμένη παράγραφο συμβάλλει στην ενίσχυση αυτού του ισχυρισμού ή εντοπισμός του σημείου του τρόπου οργάνωσης (που δίνεται) και γιατί επιλέχθηκε σε σχέση με επιδίωξη συντάκτη.

Υποερώτημα 2 - Ενδεικτικές ερωτήσεις

- Επομένως, να κάνει: Εξήγησε με συντομία με ποιον τρόπο ο σύνδεσμος και η υποτακτική έγκλιση συμβάλλουν στη συνοχή του λόγου
- Ο ρόλος του προλόγου σε ένα κείμενο είναι να μας εισάγει στο θέμα και να κεντρίσει το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Πιστεύεις ότι η εισαγωγή στο Κείμενο 1 υπηρετεί τους παραπάνω στόχους; Τεκμηρίωσε την απάντησή σου με συντομία.
- Στην πρώτη παράγραφο γίνεται αναφορά στα ευρήματα μιας έρευνας. Γράψε δύο λόγους για τους οποίους οι συντάκτες του άρθρου επιλέγουν αυτό τον τρόπο εισαγωγής στο θέμα.

Η συλλογιστική πορεία

- Αναζήτηση του σκεπτικού, της πορείας της σκέψης – όχι αναζήτηση συλλογισμών τυπικής λογικής, όχι προκείμενες – συμπέρασμα.
- Αναφορά στη συλλογιστική πορεία σε ερώτηση πολλαπλής επιλογής: Να επισημάνεις τον τρόπο (α, β ή γ) με τον οποίο συνδέεται η δεύτερη με την τρίτη παράγραφο: α. με παραγωγική συλλογιστική πορεία (από το γενικό στο ειδικό) β. με πρόσθεση γ. με σύγκριση-αντίθεση
- Ο αρθρογράφος καταλήγει σε ένα συμπέρασμα. Ποιο είναι αυτό και από ποιες λογικές σκέψεις απορρέει;
- Σε ποιο συμπέρασμα καταλήγει, με ποια λέξη, με ποια επιχειρήματα καταλήγει σε αυτό;
- Να περιγράψεις με συντομία τη λογική πορεία με την οποία από τις προηγούμενες παραγράφους η συντάκτρια καταλήγει στο συμπέρασμα που διατυπώνει στην αρχή της τέταρτης παραγράφου, όπως φαίνεται με τη χρήση του συμπερασματικού συνδέσμου «λοιπόν».

Θέμα Α Υποερώτημα 3 (Μον. 15)

Ενδεικτικές ερωτήσεις

- Λειτουργία ευθέος – πλαγίου λόγου / ξαναγράψιμο παραγράφου
- Μεταφορική – κυριολεκτική λειτουργία, δικαιολόγηση, μετατροπή (και αυτό: Ποια αλλαγή διαπιστώνεις στο ύφος του λόγου)
- Ενεργητική – παθητική σύνταξη – αλλαγές στο νόημα – δικαιολόγηση επιλογής
- Πρόθεση συντάκτη (εξυπηρέτηση στόχου από ασύνδετο), πρόθεση ευαισθητοποίησης του δέκτη (λέξεις, λειτουργία), Εντοπισμός, ανάλυση 3 γλωσσικών επιλογών που υπηρετούν το στόχο (ρηματικό πρόσωπο, έγκλιση, λειτουργία γλώσσας, σημεία στίξης, κλπ.)
- Επίθετα που ευαισθητοποιούν, χρήση μεταφορικής λειτουργίας
- Ρόλος σημείων στίξης
- Σημασία λέξεων (συνώνυμα, αντώνυμα με πολλαπλή επιλογή), αλλά και άλλες λειτουργίες συχνά με πολλαπλή επιλογή

Υποερώτημα 3 - Ενδεικτικές ερωτήσεις

- Σημεία που επιβεβαιώνουν εξομολογητικό τόνο, δικαιολόγηση επιλογής, σύνδεση με επικοινωνιακό πλαίσιο
- Ερωτήσεις για ύφος, είτε με πολλαπλή επιλογή είτε π.χ.:
- Να ξαναγράψεις το χωρίο κάνοντας όλες τις απαραίτητες αλλαγές, ώστε το ύφος των αρνητών της σχολικής ποδιάς να μετατραπεί από απόλυτο σε μετριοπαθές (10 μονάδες). Θεωρείς ότι το μετριοπαθές ύφος θα ήταν πιο πειστικό για τους αναγνώστες του κειμένου ή όχι; Να αιτιολογήσεις σύντομα την απάντησή σου.
- Το ύφος λόγου της αρθρογράφου στην παράγραφο είναι ειρωνικό. Να εντοπίσεις δύο λέξεις ή φράσεις και ένα σημείο στίξης που διευκολύνουν την πρόθεσή της.
- Επιλογή αρχικά πρώτου πληθυντικού, στο τέλος πρώτου ενικού. Ποιο το επικοινωνιακό αποτέλεσμα σε κάθε περίπτωση. Αν στην αρχή της πρώτης παραγράφου άλλαζες το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο σε τρίτο πληθυντικό, θα άλλαζε και το ύφος του λόγου και γιατί;

Υποερώτημα 3 - Ενδεικτικές ερωτήσεις

- Εντοπισμός και αιτιολόγηση υπερβολής
- Ερώτηση γραμματικής (πολλαπλή επιλογή): π.χ. η λέξη ό,τι αποτελεί..., η γενική ενικού...
- Επιλογή απλού, προφορικού λεξιλογίου, εντοπισμός σχετικών λέξεων/φράσεων, αιτιολόγηση επιλογής με βάση το θέμα και το κοινό
- Επιλογή χρήσης ξένων λέξεων (με κριτήρια: α. το μέσο που δημοσίευσε το κείμενο, β. το κοινό στο οποίο απευθύνεται, γ. την ιδιότητα του συνεντευξιαζόμενου)
- Η πρόταση λειτουργεί ως σχόλιο της αρθρογράφου που εκφράζει: α. απορία β. αγανάκτηση γ. αμφισβήτηση δ. ειρωνεία
- Σημείωση: Πιθανόν να υπάρχουν κάποιες ερωτήσεις που θα μπορούσαν να επιδέχονται ως ορθή απάντηση περισσότερες της μιας από τις προσφερόμενες. Εν τωιαύτη περιπτώσει, υπενθυμίζουμε ότι η αξιολόγηση του γραπτού γίνεται από τον εκπαιδευτικό.

Τροπικότητα

- Η τροπικότητα διερευνάται χωρίς χρήση μεταγλώσσας (είτε δεν αναφέρεται ο όρος είτε επεξηγείται), π.χ.:
- Στην τρίτη παράγραφο ρηματική διατύπωση που σε δύο σημεία δηλώνει πιθανότητα και σε ένα σημείο αναγκαιότητα. Εντοπισμός και δικαιολόγηση με κριτήριο το νόημα των προτάσεων/περιόδων.
- Στις περιόδους λόγου που ακολουθούν να μετασχηματίσεις την έγκλιση των ρημάτων και να κάνεις όλες τις απαιτούμενες αλλαγές (π.χ. προσθήκη/αφαίρεση επιρρημάτων και άλλων λέξεων), ώστε οι περίοδοι λόγου να εκφράζουν τη ζητούμενη κάθε φορά τροπικότητα. Παράδειγμα: Η τεχνολογία εξελίσσεται ραγδαία. (αναγκαιότητα, υποχρέωση) → Είναι αναγκαίο να εξελιχθεί ραγδαία η τεχνολογία / Η δραστηριοποίηση των ηλικιωμένων στις νέες τεχνολογίες διευκολύνει την πρόσβασή τους σε υπηρεσίες και αγαθά. (ευχή) / Βέβαια, η συγκεκριμένη στάση απέναντι στην τεχνολογία, οφείλεται και σε άλλους παράγοντες, όπως για παράδειγμα στις στερεοτυπικές αντιλήψεις. (πιθανότητα)

Θέμα Δ (15 Μον.)

Παρατηρήσεις

- Στο πρώτο μέρος συχνά ζητείται εντοπισμός, περιγραφή μιας κατάστασης.
- Επίσης, ερωτήσεις για τα συναισθήματα ή τη στάση και του ήρωα ή του ποιητικού υποκειμένου.
- Ουσιαστικά, ερώτηση κατανόησης.
- Στο δεύτερο μέρος, σχεδόν πάντοτε ζητείται ρητά η προσωπική στάση – κρίση επί της στάσης του ήρωα/ υποκειμένου, εκτίμηση των συναισθημάτων του, όπως προβλέπεται από το ΦΕΚ.
- Αλλά και συναισθήματα του δέκτη (π.χ. Ποιο είναι το παράπονο του ποιητικού υποκειμένου και ποιες σκέψεις ή/και συναισθήματα σου δημιουργεί;)
- Υπάρχουν ακόμη και ερωτήσεις που ζητούν την σχεδόν ενεργητική τοποθέτηση του δέκτη (π.χ. Τι θα πρότεινες σε ένα άτομο αυτής της ηλικίας από το περιβάλλον σου για να το ενισχύσεις ψυχολογικά; ή Να εξηγήσεις σε ποιον από τους αποδέκτες της αγάπης του ποιητικού υποκειμένου εσύ θα ήθελες να εκδηλώσεις την αγάπη σου.
- Γενικά, δεν ζητείται ρητά τεκμηρίωση στο κείμενο – απουσιάζει συνειδητά ο όρος «κειμενικοί δείκτες».

Παρατήρηση: καθιέρωση /
εκτεταμένη χρήση του
(προβληματικού για την
αξιολόγηση – και όχι μόνο)
ορίου 80-200 λέξεων

Η εξήγηση που δόθηκε: να
απευθύνεται σε όλους
τους τύπους μαθητών (λιτό
& εύστοχο, αναλυτικό)

Πιθανότητα αναθεώρησής
του, λόγω ύπαρξης
αντιρρήσεων

Θέμα Δ - Ενδεικτικές ερωτήσεις

- Ο προβληματισμός του κειμένου για τη θέση της γυναίκας σε ορισμένες κοινωνίες και η στάση σου απέναντι σε αυτή την κατάσταση.
- Χαρακτηρισμός της στάσης της ηρωίδας, καταγραφή της δικής σου στάσης απέναντι στο πρότυπο γυναίκας που ενσαρκώνει.
- Ποια στάση εκφράζει ο πατέρας αναφορικά με τον ρόλο των κοριτσιών στην κοινωνία της εποχής του; Ποιες σκέψεις σου δημιουργεί το γεγονός ότι είναι δάσκαλος αυτός που διατυπώνει τις παραπάνω στάσεις;
- Πού αποδίδει τις αλλαγές στη ζωή της ως γυναίκας και μάλιστα ηλικιωμένης ο αφηγητής, να διατυπώσεις την προσωπική σου άποψη ως προς τα στερεότυπα που εκδηλώνονται συχνά απέναντι στις γυναίκες αυτής της ηλικίας.

Θέμα Δ - Ενδεικτικές ερωτήσεις

- Συχνή αναφορά στον εντοπισμό, αλλά και τη δικαιολόγηση και την αξιολόγηση της συναισθηματικής κατάστασης ή αντίδρασης του ήρωα / του ποιητικού υποκειμένου.
- Επίσης, ερωτήσεις με αναφορά και στα συναισθήματα του δέκτη.
- Σε ποια συναισθηματική κατάσταση φαίνεται ότι βρίσκεται το ποιητικό υποκείμενο και γιατί; Ποιες σκέψεις σου δημιουργούνται για τον τρόπο που πραγματοποιείται;
- Η ποιητική φωνή που ακούγεται στο ποίημα βιώνει μια καταπιεστική συνθήκη. Να την ερμηνεύσεις και να εκφράσεις την προσωπική σου τοποθέτηση σ' αυτή της τη στάση.
- Τι συναισθήματα / τι ιδέες σου προκάλεσε η ανάγνωση του ποιήματος;
- Πώς σχολιάζεις τη στάση του μουσικού απέναντι στις οικογενειακές του υποχρεώσεις; Ποια συναισθήματα και σκέψεις σου γεννά το θέμα αυτό σε σχέση με το σήμερα;

Θέμα Δ - Ενδεικτικές ερωτήσεις

- Γενικότερα, ερωτήσεις σύγκρισης με το σήμερα:
- Ποιες αντιλήψεις εκφράζονται στο κείμενο, τι γίνεται σήμερα;
- Να ερμηνεύσεις την ανάγκη του ποιητικού υποκειμένου να «βρει μια γλώσσα». Ποιες σκέψεις σου δημιουργούνται για την επικοινωνία σήμερα.

- Επίσης, ερωτήσεις ανάγνωσης συμβόλων:
- Να σχολιάσεις τον συμβολισμό που παίρνει το άγαλμα στα μάτια του ποιητικού υποκειμένου...
- Συμβολισμός κεριών...

Θέμα Δ

- Υπάρχουν, όμως, και ερωτήσεις όπου δεν ζητείται η προσωπική άποψη, π.χ.
- Ποια είναι, κατά τη γνώμη σου, η αλληγορική στάση του ποιητή στην «πτώση της βαλανιδιάς»; Να τη σχολιάσεις λαμβάνοντας υπόψη τον συμβολικό ρόλο της γης, των σπόρων και του νερού.
- Ποιες στάσεις και ποιες ιδέες θεωρείς ότι έχει αναθεωρήσει η Ναζία, με την αλλαγή περιβάλλοντος (από το Πακιστάν στη νέα χώρα) σε σχέση με την φιλία μεταξύ αγοριών και κοριτσιών; Να τεκμηριώσεις τις θέσεις σου με στοιχεία του κειμένου.
- Να σχολιάσεις τη στάση του ποιητή απέναντι στο παρελθόν και το μέλλον, εστιάζοντας στο περιεχόμενο των τεσσάρων τελευταίων στίχων του ποιήματος.

Ένα παράδειγμα σύντομου μη λογοτεχνικού κειμένου Δημήτρη Γκιώνη: «Καταπίεση ή ελευθερία;» (εφημ. Ελευθεροτυπία)

Τι θα γινόταν αλήθεια, αν μια αυταρχική εξουσία επέβαλλε στους νέους, που αποτελούν το πιο δυναμικό, το πιο ατίθασο, αλλά και το πιο ελπιδοφόρο στοιχείο ενός τόπου, να έχουν ενιαία εμφάνιση (όπως παλιότερα, όταν ήταν υποχρεωτικό το καπέλο με την κουκουβάγια για τους μαθητές και η μπλε ποδιά για τις μαθήτριες); Ήγουν: Ίδια ρούχα (με κυρίαρχο το μπλου τζην, συχνά ξεσκισμένο – όταν η ένδεια γίνεται μόδα). Χοντροπάπουτσα (από εκείνα που φορούν σε βαριές δουλειές αγρότες, εργάτες της ψαραγοράς και των αποχετεύσεων, ορειβάτες). Ακούρευτο ή κουρεμένο μαλλί (συχνά μ' ένα στιλ που να θυμίζει παλιούς τιμωρημένους μαθητές, φαντάρους ή φυλακισμένους).

«Καταπίεση ή ελευθερία;» (συνέχεια παραγράφου)

Και ακόμη: Να τρώνε τα ίδια φαγητά (κατά προτίμηση χάμπουργκερ και πίτσες). Να πίνουν τα ίδια ποτά (Κόκα ή «σφηνάκια»). Ν' ακούνε την ίδια μουσική (ροκ και άλλα συναφή). Να βλέπουν τις ίδιες ταινίες (σχεδόν αποκλειστικά μιας χώρας). Να μιλάνε την ίδια γλώσσα (αργκό, καρυκευμένη με ξένες λέξεις). Ν' αδιαφορούν για την πολιτική και τα κοινά, και γενικά να συμπεριφέρονται όλοι το ίδιο, σαν κουρδισμένοι. Επιπλέον, να τους ομολογούσαν απροκάλυπτα ότι όλα αυτά εκπορεύονται από μια προστάτισσα δύναμη, κι ότι είναι υποχρεωμένοι να τ' αποδεχθούν, διαφορετικά θα τιμωρηθούν. Τι θα γινόταν; Θ' άντεχαν μια τέτοια καταπίεση ή θα ξεσηκώνονταν; Μάλλον το δεύτερο (μαζί τους και οι λεγόμενοι πνευματικοί άνθρωποι). Εκτός κι αν, με σατανικά μέσα, τους έπειθαν ότι όλα αυτά – και άλλα που δεν χωράνε εδώ – γίνονται με τη δική τους ελεύθερη επιλογή...

Ενδεικτικές ερωτήσεις (για την τάξη και το σπίτι)

- Να καταγράψετε τη θέση του συντάκτη και να τη σχολιάσετε, καταθέτοντας τη δική σας άποψη. Στην απάντησή σας να τοποθετηθείτε σχετικά με τις επιρροές που δέχονται οι νέοι, ιδίως σε θέματα εμφάνισης (από τι ή από ποιους επηρεάζονται, πόσο ισχυρή είναι αυτή η επιρροή, πόσο εξαρτάται από την προσωπικότητά τους;).
- Ο αρθρογράφος δεν διατυπώνει άμεσα την άποψή του, παρά έμμεσα. Γιατί το κάνει αυτό;
- Το εισαγωγικό ερώτημα - λειτουργία
- Ο ρόλος των παρενθέσεων
- Το ύφος της τελευταίας φράσης
- Οι τρεις τελείες, με τις οποίες τελειώνει το κείμενο
- Καταλήγει ο συντάκτης σε κάποιο συμπέρασμα; Μπορείτε να διακρίνετε τη συλλογιστική του;

Ενδεικτικές ερωτήσεις

- Ποιο φαινόμενο καυτηριάζει ο αρθρογράφος;
- Τι σημαίνει η αποδοχή της κατάστασης που περιγράφεται (κατά τη γνώμη του συντάκτη, κατά τη δική σας γνώμη;)
- Το κείμενο γράφτηκε αρκετά χρόνια πριν. Έχει ανταπόκριση στο σήμερα; Σχολιάστε το πιθανό εύρος και τα πιθανά σημεία αυτής της ανταπόκρισης.
- κλπ.

Ένα παράδειγμα
(υπόρρητα;)
συγγενούς
λογοτεχνικού
“Ανθρωπος
ρούχο” της
Chelsea D.
(<https://www.logografis.gr/>)

- Ένας άνθρωπος λέει στον άλλον:
- Κανένας δεν θέλει να με αγοράσει.
- Με παίρνουν στο δοκιμαστήριο και με βάζουν πίσω
- Κρεμιέμαι στο μαγαζί,
- Όμως θα 'θελα σε κάποιο σπίτι να ζήσω.
- Κάποιοι λένε ότι το σχέδιο δεν τους ταιριάζει
- Γι' άλλους είμαι μικρός, γι' άλλους μεγάλος
- Φαίνεται ήμουν στραβά πακεταρισμένος
- Ο Θεός άσχημα με είχε συσκευάσει.
- Μήπως με φορούσε λάθος μανεκέν,
- Μήπως έπρεπε να με κρεμάσουν κάπου αλλού...
- Ή ήμουν κρεμασμένος σε χέρι καποιανού
- Ή πεταγμένος με άλλα ρούχα και σουτιέν.
- Κανέναν όμως δεν έχω δει γυμνό,
- Κανέναν δεν ζέстана, δεν στόλισα.

“Ανθρωπος ρούχο” (συνέχεια)

- Πιθανόν, είμαι κάτι παράλογο και φρικτό.
  - Πιθανόν δεν είμαι της μόδας, αλλά της δυστυχίας.
  - Και όταν θα έρθει ώρα του ξεπουλήματος,
  - Μαζί με άλλα ρούχα στον κοινό κάδο θα σκορπιστώ
  - Με πολλές τρύπες, τεντώματα, λεκιασμένος,
  - Βλέπεις, είμαι πολύ δυστυχισμένος.
-
- Ένας άνθρωπος λέει στον άλλον:
  - Πάρε με, άμα θες δωρεάν.
  - Δεν με έχει φορέσει κανείς,
  - Είμαι αφόρετος και δυστυχής.
  - Ο άλλος τον στραβοκοιτάζει,
  - Παίρνει το διπλανό φουστάνι και το αγοράζει.

Ενδεικτικές ερωτήσεις

- Το ποίημα είναι μεταφρασμένο. Στα Αγγλικά δεν φαίνεται το γένος. Ανεξάρτητα από το γεγονός ότι η μετάφραση έγινε στο (κυρίαρχο) αρσενικό γένος, εσείς φαντάζεστε το ποιητικό υποκείμενο ως άντρα ή ως γυναίκα; Και γιατί;
- Ποια είναι τα συναισθήματα του προσώπου που μιλά και πού, κατά τη γνώμη σας, οφείλονται; Ποια τα δικά σας συναισθήματα με την ανάγνωση του ποιήματος; Αισθάνεσθε κάποιου είδους ταύτιση με το πρόσωπο / Έχετε βιώσει ανάλογα συναισθήματα;
- Το ποίημα δομείται με άξονα μια κυρίαρχη μεταφορά. Ποια είναι αυτή και τι εξυπηρετεί η επιλογή της;
- Το ποίημα δομείται, επίσης, στον άξονα ενός «διαλόγου», εφόσον υπάρχει και δεύτερο πρόσωπο στο οποίο απευθύνεται το πρώτο. Γιατί επιλέγεται αυτός ο τρόπος, κατά τη γνώμη σας;
- κλπ.

Καλή
δύναμη!

Βαν Γκογκ: Στοίβα με Γαλλικά Μυθιστορήματα